

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 27 päivänä maaliskuuta 2023

392/2023

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 37 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta ja 40 §, sellaisina kuin niistä ovat 37 §:n 1 momentin 4 kohta ja 40 § laissa 919/2012, ja

muutetaan 3 §:n 6 kohta, 6, 8 ja 10 §, 12 §:n 1 momentti, 13 §:n 1–3 ja 5 momentti, 14 §:n 1 momentti, 17 §:n 1–3 momentti, 18 §, 21 §:n 1–3 momentti, 22 ja 25 §, 31 §:n 1 ja 3 momentti, 32 §:n 2 momentti, 44 §:n 1 momentti, 82 §:n 2 momentti, 84 ja 87 §, 87 b §:n 1 momentti ja 87 f §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 6 ja 10 §, 13 §:n 1–3 ja 5 momentti, 14 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 ja 2 momentti, 18 §, 31 §:n 1 ja 3 momentti, 44 §:n 1 momentti, 87 b §:n 1 momentti ja 87 f §:n 3 momentti laissa 936/2022, 12 §:n 1 momentti, 21 §:n 1–3 momentti ja 25 § laissa 919/2012, 17 §:n 3 momentti laissa 1382/2021, 22 § osaksi laeissa 919/2012 ja 1376/2014, 82 §:n 2 momentti laissa 1015/2015, 84 § osaksi laeissa 1251/2011 ja 472/2015, 87 § osaksi laeissa 1192/2019, 618/2020 ja 936/2022, sekä

lisätään 3 §:ään uusi 7 kohta seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

6) *erityisiä toimenpiteitä tarvitsevilla* maahanmuuttajaa, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä erityisesti sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella;

7) *työvoimaviranomaisella* työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua viranomaista.

6 §

Kotoutumista edistävien toimenpiteiden järjestäminen

Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja, työvoimaviranomaisen palveluja, hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä.

Ohjaus ja neuvonta

Kunnan, työvoimaviranomaisen sekä muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajalle asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävistä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä.

Alkukartoituksen järjestäminen

Työvoimaviranomainen käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun laissa tarkoitettu työtön työnhakija. Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea. Työvoimaviranomainen tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä.

Hyvinvointialue voi työvoimaviranomaisen tai kunnan pyynnöstä osallistua 1 momentissa tarkoitettuun alkukartoitukseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää työvoimaviranomaisen, kunnan tai hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 6 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

Alkukartoitukseen kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta. Työvoimaviranomainen tai kunta, joka on järjestänyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palvelujen järjestäjän kanssa.

Alkukartoituksen perusteella työvoimaviranomainen tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja 11 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman. Kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita tässä luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä kotoutumisensa tueksi.

Oikeus kotoutumissuunnitelmaan ja kotoutumissuunnitelman kesto

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettu työtön työnhakija tai jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi.

Kotoutumissuunnitelman laatiminen

Kunta ja työvoimaviranomainen laativat kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Perustellusta syystä kunta ja maahanmuuttaja tai työvoimaviranomainen ja maahanmuuttaja voivat kuitenkin laatia kotoutumissuunnitelman keskenään.

Hyvinvointialue voi työvoimaviranomaisen tai kunnan pyynnöstä osallistua 1 momentissa tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää työvoimaviranomaisen tai kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 6 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

Kunta tai työvoimaviranomainen käynnistää alkukartoituksen perusteella kotoutumissuunnitelman laatimisen viimeistään kahden viikon kuluttua siitä, kun maahanmuuttajalle on tehty alkukartoitus.

Kotoutumissuunnitelmaan, jonka laatimiseen työvoimaviranomainen osallistuu, sovelletaan lisäksi, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 33 §:ssä säädetään.

14 §

Kotoutumissuunnitelman laativan viranomaisen tehtävät

Työvoimaviranomainen sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työnhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävästä toimenpiteistä ja palveluista. Kotoutumissuunnitelman tulee sisältää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 5 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun lain 48 §:stä muuta johdu.

17 §

Kotoutumissuunnitelmasta ja sen laatimisesta aiheutuvat velvollisuudet

Kunnan, työvoimaviranomaisen tai hyvinvointialueen, joka laatii maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, on selvitettävä maahanmuuttajalle suunnitelmasta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvat oikeudet ja velvollisuudet kirjallisesti ja maahanmuuttajan pyynnöstä suullisesti siten, että hän ne ymmärtää.

Kotoutumissuunnitelman laatineen kunnan, työvoimaviranomaisen tai hyvinvointialueen on aktiivisesti tarjottava maahanmuuttajalle tämän kotoutumissuunnitelmaan sisältyviä toimenpiteitä ja palveluja käytettäväksi osoitettujen määrärahojen rajoissa.

Maahanmuuttaja on velvollinen osallistumaan kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen, toteuttamaan hänen kanssaan laadittua suunnitelmaa sekä hakeutumaan ja osallistumaan säännöllisesti suunnitelmaan sisältyvään suomen tai ruotsin kielen opetukseen ja muihin suunnitelmassa sovittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin. Maahanmuuttaja on myös velvollinen suunnitelmassa sovituissa määräajassa ja sovituilla tavalla ilmoittamaan suunnitelman laatimiseen osallistuneille viranomaisille, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa. Maahanmuuttajan on säilytettävä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 5 luvussa tarkoitettujen työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työvoimaviranomaiselle sen pyynnöstä.

18 §

Kotoutumissuunnitelman seuranta ja tarkistaminen

Kunnan ja työvoimaviranomaisen sekä 13 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa myös hyvinvointialueen on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista.

Kunnan on tarkistettava kotoutumissuunnitelma maahanmuuttajan palvelutarpeen mukaisesti tai vähintään kerran vuodessa. Työvoimaviranomaisen on tarkistettava kotoutumissuunnitelma työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädetyllä tavalla. Suunnitelma voidaan tarkistaa myös osapuolten sitä erikseen pyytäessä. Hyvinvointialue voi osallistua suunnitelman tarkistamiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan tai työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 6 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

21 §

Kotoutumiskoulutuksen järjestäminen ja maahanmuuttajan ohjaaminen koulutukseen

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena siten kuin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädetään. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna.

Työvoimaviranomainen vastaa työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä toimialueellaan.

Työvoimaviranomainen ohjaa maahanmuuttajan työvoimakoulutuksena toteutettavaan kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun.

22 §

Omaehtoisen opiskelun tukeminen

Maahanmuuttajalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen tässä laissa ja työttömyysturvalaissa säädetyn edellytyksin, jos:

1) maahanmuuttajalla on työvoimaviranomaisen toteama koulutustarve ja työvoimaviranomainen arvioi, että omaehtoinen opiskelu tukee maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä;

2) opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa; ja

3) muut tässä luvussa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Oikeudesta opiskelun ajalta maksettavaan kulukorvaukseen säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun 103–107 §:ssä.

25 §

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun

Omaehtoisesta opiskelusta sopimiseen, tukiaikaan, maahanmuuttajan velvollisuuksiin, opintojen seurantaan ja keskeytymiseen sekä maahanmuuttajan ja koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuuden sovelletaan, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75–80 §:ssä säädetään.

31 §

Monialainen yhteistyö paikallistasolla

Paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat kunta, työvoimaviranomainen, hyvinvointialue, Kansaneläkelaitos ja poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt.

Kunta, työvoimaviranomainen ja hyvinvointialue vastaavat yhdessä kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä, niihin ohjaamisesta sekä niiden seurannasta. Ne voivat lisäksi laatia paikallisia tai seudullisia yhteistyösopimuksia toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä alueellaan.

32 §

Kunnan kotouttamisohjelma

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, työvoimaviranomaisen, Kansaneläkelaitoksen ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on kunnan aloitteesta osallis-

tuttava oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja toimeenpanon seurantaan. Paikalliset maahanmuuttaja-, kansalais-, työntekijä- ja työnantajajärjestöt sekä uskonnolliset yhteisöt voivat tarvittavassa laajuudessa osallistua kotouttamisohjelman laadintaan, toteutukseen ja sen toimeenpanon seurantaan.

44 §

Valtion korvaus kunnalle tai hyvinvointialueelle

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus (*kehittämis- ja hallintokeskus*) korvaa kunnalle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen toimenpiteiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

82 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta työvoimaviranomaisen työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaiseen päätökseen säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 17 luvussa.

84 §

Kotoutumista edistävään toimenpiteeseen osallistuvan vakuutusturva

Työvoimaviranomaisen on huolehdittava, että työttömyysetuutta saava 22 §:ssä tarkoitettuun maahanmuuttajan kotoutumista edistävään omaehtoiseen opiskeluun ja työmarkkinatukea saavalle muihin yksilöllisesti sovittuihin toimenpiteisiin osallistuva vakuutetaan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 §:n 1 momentin mukaisella vakuutuksella sekä ryhmävastuuvakuutuksella. Poiketen siitä, mitä mainitun lain 58 ja 59 §:ssä säädetään, päiväraha on 1/360 vuosityöansioista.

87 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinoministeriöllä, aluehallintovirastolla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella, kehittämis- ja hallintokeskuksella, työvoimaviranomaisella, kunnan viranomaisella, Kansaneläkelaitoksella sekä Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 2, 5 ja 6 luvun mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta, kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalta sekä ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyltä edustajalta.

Kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalla, jonka asiakkaaksi maahanmuuttaja ohjataan, on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä työvoimaviranomaiselta ja kunnan viranomaiselta tämän lain 2 luvussa tarkoitettujen toimenpiteiden ja palvelujen järjestämiseksi välttämättömät tiedot.

Ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyllä edustajalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 57 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot työvoimaviranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanottokeskukselta ja järjestelykeskukselta.

392/2023

87 b §

Monialaiseen alkukartoitukseen tai kotoutumissuunnitelmaan liittyvä tiedonsaanti

Kunnalla, työvoimaviranomaisella ja hyvinvointialueella on oikeus saada toisiltaan maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 10 §:n 2 momentissa, 13 §:n 2 momentissa, 14 §:n 3 momentissa, 16 §:n 3 momentissa, 17 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 18 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta, jolle laaditaan alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma tai perheen kotoutumissuunnitelma monialaisesti.

— — — — —

87 f §

Hyvinvointialueen korvauksiin liittyvä tietojen luovuttaminen

— — — — —

Kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada hyvinvointialueelta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 54 §:n 1 momentissa tai 55 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 2 tai 3 momentissa tai 51–53 §:ssä tarkoitettusta henkilöstä.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

Helsingissä 23.3.2023

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Työministeri Tuula Haatainen